

ראיון עם הפסיכולוגית שגית בלומרזן-סלע עם צאת ספרה "הפרעות אישיות בספרות הישראלית" בהוצאת רסלינג, תל-אביב 2017

צילה טנא

ד"ר שגית בלומרזן-סלע היא פסיכולוגית קלינית, עובדת כיום בירושלים בקליניקה פרטית ובמרפאות קופת חולים לאומית. לפני לימודי הפסיכולוגיה עשתה שגית דוקטורט בספרות כללית והשוואתית בנושא ששילב בין ספרות לפסיכולוגיה. בעבודת הדוקטורט הסבירה שגית את המעבר של יוצרים רבים בספרות מכתובת שירה לכתובת פרזה כקשור להתפתחות בין עמדות פסיכולוגיות שונות. בשנים האחרונות כתבה מאמרים שונים בתחום הספרות והפסיכולוגיה ומאמרים המשלבים בין התחומים בעיתונים כמו "אלפיים", "כיוונים חדשים", "מאזניים", "הארץ", "ידיעות אחרונות" ועוד.

של המשוואה, כלומר לגבי תרומתו של ניתוח שכלתני כזה להבנה ולחוויה של הטקסט הספרותי. אודה לך אם תוכלי להתייחס להסתייגותי זאת ואשמח אם יש באפשרותך לשתף אותנו בתגובות ובהתייחסויות של הסופרים אשר הדמויות בספריהם שימשו לך כאמצעי חקר.

אני חושבת שאכן קיימת סכנה של רדוקציוניזם כשמדביקים באופן שטחי וחיצוני תוויות על דמויות או על יצירות, ממש כמו שבטיפול יש סכנה של הדבקת פירושים בצורה מלאכותית. אך לעומת זאת, קריאה זהירה ומכבדת, שנותנת מקום לתכנים שעולים מהטקסט עצמו, עשויה להביא להבנה טובה ומעמיקה יותר של הטקסט. השתדלתי לעשות זאת בספרי ולכן לכל פרק אופי שונה, בהתאם לתכנים שעלו מהיצירות.

אני נפעמתי להיווכח עד כמה הפריזמה של הפרעות האישיות של הגיבורים מתגלה ככלי עוצמתי להבנת היבטים רבים ביצירה: נוסף להבנה מעמיקה ולכידה של הדמויות הראשיות, פריזמה זו מסייעת להבין גם דמויות אחרות (למשל, דמויות בעלות קשרי דמיון או ניגוד לדמות הראשית); היא מאירה את אופן הסיפור, אשר לעיתים מגלם בעצמו את המאפיינים של הפרעת האישיות (למשל סגנון "גבולי" ב"דולי סיטי" מאת אורלי קסטל-בלום, או סגנון "היסטוריוני" ב"חפץ" מאת חנוך לוין) או את המאפיינים ההפוכים דווקא, בכעין מענה להפרעת האישיות (למשל ב"מישהו לרוץ איתו" מאת דויד גרוסמן או ב"הדבר היה ככה" מאת מאיר שלו); היא מסייעת

את פותחת את ספרך "הפרעות אישיות בספרות הישראלית" בחוויה המעצימה שחשת בעת קריאת ספרו של אהרן מגד "זבובים", כאשר נוכחת "עד כמה גיבורו עונה במובהק לתיאורים של הפרעת אישיות סכיזואידית, וכיצד הפרעת האישיות שופכת אור נגוהות על הרומן - בהבנת הדמות הראשית, המבנה, הסמלים, אופן הסיפור, הרעיון המרכזי ועוד". את מוסיפה: "חשתי בעוצמה הרבה שעשויה להיות להתבוננות ביצירות ספרות דרך מנסרת הפרעת האישיות של גיבוריהן, ובתרומה כפולת הפנים של התבוננות זו לתחומי הפסיכולוגיה והספרות: לתחום הפסיכולוגיה - בהצגת דיוקנאות מרתקים של גיבורים בעלי הפרעות אישיות, בזכות ההתבוננות הרגישה והעמוקה של הסופרים, ולתחום הספרות - בהארת דמות הגיבור, דמויות נוספות, אירועים, סמלים, מוטיבים והיבטים סגנוניים ורעיוניים ביצירה, באמצעות הפרדיגמה התיאורטית רבת העומק, המורכבות והלכידות של הפרעת האישיות". בעקבות תובנות אלה שלך גמלה בליבך ההחלטה לצאת למסע המרתק של חיפוש וחקר יצירות ספרות נוספות שאפשר לתאר את גיבוריהן כבעלי הפרעות אישיות.

אינני מערערת על העניין הרב שיש בחקר שכזה לתחום הפסיכולוגיה כאמצעי להמחשה של הפתולוגיה של הפרעות האישיות וכדרך להצגה חיה ומעניינת של הדמויות המגלמות אותה באישיותן מעבר לתיאור הסכמטי של רשימת תסמינים והתנהגויות שאותה אפשר למצוא ב-DSM, אך אינני משוכנעת באותה מידה לגבי החלק השני

כאופיינית להפרעת האיטיות הטורדנית-כפייתית: טוניה מתאפיינת באובססיות בענייני ניקיון ובדרישות קיצוניות לחריצות וליעילות מעצמה ומסובביה; היא נוקשה ביחסיה הבין אישיים ומתקשה בהבעת רגשות, בהירגעות ובהנאה; מתחת לכל אלה מסתתרות תחושות קיפוח ותסכול בשל אי היענות לצרכיה הרגשיים בילדות המוקדמת.

דולי, גיבורת "דולי סיטי" מאת אורלי קסטל-בלום (1992) כבעלת הפרעת אישיות גבולית, המוצגת ברומן באופן קיצוני וסוריאליסטי: היא מתקשה לבסס זהות אישית ומקצועית, בעלת חשש עז מנטישה, מתקשה לתת אמון, נוטה לאימפולסיביות, פגיעה עצמית, תחושות דיכאון, ריקנות וזעם וקושי במנטליזציה.

פסח, גיבור "מישהו לרוץ איתו" מאת דויד גרוסמן (2000), כאופייני להפרעת אישיות אנטיסוציאלית: על אף הרושם החיצוני החביב לכאורה שהוא מעורר, מדובר בפושע, המנצל נערים במצוקה לשם רווח כספי לא חוקי, נוטה לאלימות, שקרנות ותמרון אחרים לטובתו. הוא אטום לרגשות סובביו, אינו חש חמלה או חרטה, נמנע מתכנון ומראיית דברים בפרספקטיבה.

קצמן, גיבור "חיוך הגדי" מאת דויד גרוסמן (1983), כאופייני להפרעת אישיות פרנואידי: מדובר באיש צבא ציני, המתאפיין בחשדנות ובדריכות רבה, מתקשה לתת אמון וליצור יחסי קירבה, נמנע מלבטא רגשות ומאופיין כאדם קר, נוקשה, חסר הומור וחסר חיות. את הנטייה לחוסר אמון ולחשדנות ספג כילד בשואה, כשגדל במחבוא מבודד ללא אם.

פוגרה, גיבורת המחזה "חפץ" מאת חנוך לוין (1972), כאופיינית להפרעת אישיות היסטריית: מדובר באישה פרובוקטיבית, הנוטה לחפש תשומת לב והערצה ונמנעת מהעמקה, כשבתוכה היא נוטה לתחושות חוסר ערך, בידוד וחששות ממיניות בוגרת. במושגיו של בולאס, ניתן לראות את פוגרה כ"היסטרית בעלת דחף חיים" ואת הגיבור השני חפץ כ"היסטרי בעל דחף מוות", כששאר הדמויות במחזה מתאפיינות אף הן על ציר ההיסטריה (כפי שמתואר ביתר פירוט בספר).

לסיום, יש מקבץ דמויות שניתן לתארן כבעלות הפרעות אישיות ברומן "האשה הגדולה מן החלומות" מאת יהושע קנז (1973): "ההונגרי" כבעל הפרעת אישיות הימנעותית: מדובר בפועל בודד, הנמנע מליצור קשרים בשל חשש עז מדחייה, למרות רצונו העז בתשומת לב חיובית. הוא חש לא נוח עם עצמו, מרבה להתנצל ולהצטדק, וחש בידודות וחוסר חיות.

ציון, כבעל הפרעת אישיות נרקיסיסטית: ציון מתהדר

להבין מוטיבים חוזרים (למשל מוטיב של נמיכות לעומת גובה או של יצריות לעומת סגפנות, המייצגים היבטים שונים של ההיסטריה ב"חפץ") ולפענח סמלים מורכבים (למשל הזבובים כסמל להפרעת האיטיות הסכיזואידית ב"זבובים" של אהרן מגד). פריזמה זו אף מסייעת להבין את הלב הרעיוני של היצירות. בכל היצירות שבחרתי הצירים הפסיכולוגיים של הפרעות האיטיות של הגיבורים משמשים כצירים הרעיוניים המרכזיים של היצירה (למשל יציאה נגד מאפייני האנטיסוציאליים ב"מישהו לרוץ איתו", יציאה נגד הנטייה לדבקות בצד אחד ב"הדבר היה ככה" וכן הלאה); התפלאתי להיווכח שאפילו שמות היצירות שבחרתי קשורים כולם להפרעת האיטיות של הגיבורים. מעבר לכך, מצאתי שהפריזמה של הפרעות אישיות מאירה גם יסודות בקורפוס היצירתי הכללי של היוצרים (למשל יסודות היסטריים ביצירתו של חנוך לוין, יסודות סכיזואידיים ביצירתו של מגד, וכן הלאה). כל אלה תורמים להבנה טובה ומעמיקה יותר של יצירות הספרות. ואכן, ניתן לראות את הגישות השונות לניתוח פסיכולוגי של היצירות גם בקרב הסופרים עצמם, שאל חלקם פניתי, מתוך סקרנות לשמוע את תגובתם: אהרן מגד ז"ל ויהושע קנז הגיבו באופן חיובי ביותר לניתוח הפסיכולוגי של יצירותיהם והדגישו עד כמה הגישה הפסיכולוגית תורמת להבנה טובה ומעמיקה של יצירותיהם שבהן עסקתי. לעומת זאת, דויד גרוסמן ומאיר שלו, ככל הידוע לי, לא הגיעו לקרוא את הפרקים והבנתי בעקיפין כי הם מסתייגים מקריאה פסיכולוגית, והצטערתי על כך. לשאר הסופרים לא התאפשר לי לפנות מסיבות שונות.

ספרך סוקר עשרה דפוסים של הפרעות אישיות, כפי שהן באות לידי ביטוי ביצירות הספרותיות השונות. תארי נא בקצרה את עשר ההפרעות הללו והדמויות הספרותיות שלהערכתך מייצגות אותן.

עשר הדמויות הספרותיות שבחרתי מייצגות כל אחת מעשר הפרעות האיטיות המופיעות ב-DSM-5. אלו הן: חזי, גיבור הרומן "זבובים" מאת אהרן מגד (2008), כאופייני להפרעת האיטיות הסכיזואידית: חזי הוא אדם מבודד, המתרחק מקשרים קרובים, נוטה לביקורתיות ולניכור כלפי סובביו, נמנע מביטוי רגשות, מתנזר מהנאות ומוצא סיפוק בעיסוקים אינטלקטואליים. מתחת לפני השטח יש בו פגיעות וכאב, חשש עז מקרבה ונטייה לפיצול בין טוב ורע.

טוניה, גיבורת "הדבר היה ככה" מאת מאיר שלו (2009),

הקשות של השואה והמלחמות ב"חיור הגדי". באופן כללי, הפרעות אישיות הן מעצם הגדרתן מצב מתמשך לאורך זמן, אך לעיתים קרובות חל בהן ריכוך עם השנים בעקבות טיפול או גורמים אחרים. גם מבחינה זו מחקרים מצביעים על הבדלים בין הפרעות האישיות השונות, כשיש הפרעות שנוטות מעט יותר להתרכז במרוצת השנים (בעיקר הפרעה גבולית והפרעה אנטיסוציאלית) בעוד שאחרות נוטות פחות להיחלש (לדוגמה, הפרעה טורדנית-כפייתית והפרעה סכיזופרנית).

את מתייחסת ליכולתן של יצירות אחדות להציע או לרמז על פתרון פסיכולוגי אפשרי להפרעת האישיות. האם תוכלי "לשלוף" עבורנו דוגמאות אחדות לכך מתוך הספרים המוצגים בעבודת החקר שלך?

מכיוון שהפרעות האישיות נוצרות, במידה מסוימת לפחות, בעקבות מגע בלתי מספק או מכאיב עם הזולת, הפתרון המרוחז להן בחלק מהיצירות הוא באמצעות קשר אמפתי ומיטיב ועיבוד ואינטגרציה פסיכולוגית. דוגמה לכך היא למשל ב"דולי סיטי", שבו דולי זוכה לשיקופים אמפטיים מכמה דמויות (גורדון, מקמילן, הפסיכיאטרית) וההתבוננות העצמית שלה גוברת גם בעזרת התערוכה שהיא עורכת (המקבילה לתהליך הכתיבה), כך שעם הזמן חל ריכוך בהפרעת האישיות הגבולית שלה, ריכוך המתבטא בהפחתה באימפולסיביות ובזעם ובראיית דברים בפרספקטיבה רחבה יותר. באופן נאמן למציאות אין מדובר בפתרון מוחלט אלא בריכוך מאפייני ההפרעה. בחלק מהיצירות האחרות אמנם אין "פתרון" להפרעת האישיות – ולו משום שתיאורן משתרע לאורך פרק זמן קצר בלבד – אך הטקסט עצמו מציע כעין מענה להפרעה של הגיבור באמצעות הצגת חלופות מנוגדות: למשל, ב"מישהו לרוץ איתו" הטקסט מציע מענה להפרעת האישיות האנטיסוציאלית של פסח באמצעות מתן ערך למאפיינים הפוכים: התקשרות וקירבה ("מישהו לרוץ איתו") כנגד הניכור; הקשבה ואמפתיה כנגד האטימות והמחיקה; מתן ביטוי לעולם פנימי כנגד ההשטחה הרגשית; חסד לעומת עוולה; אמון לעומת חוסר אמון; אמירת אמת כנגד שקרנות וכן הלאה. המאפיינים הפוכים מוצגים דרך שורה של דמויות שהן הפוכות לפסח ודרך אופן הסיפור, הממחיש ערכים אלה. כך, הקשר האנושי, החיבור הרגשי, האמפתיה והאינטגרציה מוצגים כמענה עקרוני להפרעת האישיות האנטיסוציאלית.

במראהו החיצוני וחושש מפני עליבות וזקנה, נוהג באנוכיות ומנצל את סובביו, ללא אמפתיה לצורכיהם. הוא נע בין תחושות גדלות, גאווה ובזז לזולת לבין תחושות ריקנות ופגומות.

לבנה, כבעלת הפרעת אישיות תלותית: לבנה חשה צורך מתמיד להישען על אחרים. היא כנועה ותלויה בבעלה, ועל אף יחסו הקשה אליה נמנעת מלצאת נגדו. משחר ילדותה היא חשה חסרת אונים ומצפה לעזרה מאחרים. שמוליק, כבעל הפרעת אישיות סכיזופרנית: שמוליק הוא גבר תמהוני, ללא עבודה קבועה או קשרים חברתיים מלבד קשר גרסיבי כלפי אשתו; הוא בעל מזרחיות בתפיסה ובחשיבה (חשיבה מאגית ומחשבות יחס) ובדיבור (לשון מטפורית) וחי במציאות סהרורית משלו.

הדיון בהפרעות האישיות מרתק ומאיר עיניים. את מגדירה אותן כתוצאה של "מפגש בין נטייה גנטית וביולוגית לבין השפעות פסיכולוגיות ותרבותיות, שגורמות לאדם לנקוט שוב ושוב דרך הסתגלות הכרוכה בנטייה חזקה מסוימת – כגון חשדנות (בהפרעה הפרנואידית), הימנעות (בהפרעה ההימנעותית), חוסר יציבות (בהפרעה הגבולית), פיצוי באמצעות חשיבות עצמית (בהפרעה הנרקסיסטית), נסיונות אובססיביים לשליטה (בהפרעה הטורדנית-כפייתית), בקשת תשומת-לב (בהפרעה ההיסטרויונית), תלותיות (בהפרעה התלותית) או היאחזות מאגית (בהפרעה הסכיזופרנית). נטיות אלה הופכות עם הזמן לדפוס יציב ובלתי גמיש המשפיע על מגוון תחומי חיים". האם היחס בין הגורם המולד לנרכש דומה או שונה בעשר הפרעות האישיות שאותן את מפרטת בספרך, ומה הגורם המכריע בהגדרת חומרת ההפרעה ועמידותה בפני טיפול או "הבראה ספונטנית" עם השנים?

אכן, הפרעות אישיות נוצרות בעקבות שילוב של גורמים גנטיים, ביולוגיים, סביבתיים ותרבותיים, עם יחסים שונים בין גורמים אלה בהפרעות השונות ואצל אנשים שונים. מחקרים מראים שהפרעת אישיות סכיזופרנית קשורה קצת יותר להשפעות גנטיות (היא אף נפוצה יותר בקרב משפחות שבהן סכיזופרנים), ואילו הפרעת אישיות גבולית קשורה קצת פחות לבסיס גנטי, לעומת הפרעות אחרות. בספר אני מתייחסת לגורמים הסביבתיים שתרמו להיווצרות הפרעות האישיות השונות של הגיבורים, לצד השפעות מרוחזות נוספות כמו המזג החרדתי של גיבור "זבובים", או האווירה התרבותית המצדדת בעבודה קשה ובמחיקת רגשות רכים ב"הדבר היה ככה" או הנסיבות

גם מאיר שלו ב"הדבר היה ככה" מציג בטקסט עצמו חלופות מנוגדות למאפייני ההפרעה הטורדנית-כפייתית: כנגד הריחוק והקור הוא מציג רגשות רכים, נוסטלגיה וסנטימנטליות; כנגד הנטייה לדבקות נוקשה בתפיסה אחת הוא מציג ריבוי גרסאות; כנגד הנטייה לבידוד והדחקה של רגשות קשים הוא מציג אינטגרציה. מעניין כי שלו מרמז כי אין עדיפות ערכית עקרונית למאפייני ההפרעה או למאפיינים ההפוכים לה אלא יש להם מקום וערך אלה לצד אלה. האג'נדה הרעיונית של הרומן קוראת למתן ערך שווה לניגודים ולאינטגרציה (כנגד הנטייה לחוסר אינטגרציה שבהפרעה).

סוג אחר של מענה ספרותי שניתן להצביע עליו בספרים הוא מענה שמספק הטקסט או הקורא באמצעות מתן מקום לסובייקטיביות של כל דמות ודמות מתוך אמפתיה, ויצירת מיזוג בין הדמויות השונות ובינן לבין הטקסט או הקורא. כך נוצר כעין מענה פסיכולוגי להפרעות האישיות של הדמויות - מעצם כך שיש מי ששועה לסבלן - דבר שלא התקיים במציאות חייהן הבדיונית.

כדי לסגור מעגל, אחזור לסוגיה שהעליתי בשאלתי הראשונה: בפרק הסיכום בספרך את מדגישה שוב את חשיבותן של יצירות הספרות בהעמקה של הבנת הפרעות האישיות, ואין לי ספק שאכן התסמונות הפסיכיאטריות הסכמטיות הללו מקבלות חיים ועומק דרך ייצוגיהן הספרותיים. עם זאת, כיוון שאני מתחברת פחות לתרומה של הניתוח המקצועי לחוויית הקריאה בספרות היפה, מעניין אותי לדעת האם להערכתך, הקריאה בספרך תהווה מאיץ לפנייה אל הספרים עצמם שבהם מתוארות דמויות טראגיות, גרוטסקיות ואמיצות על ידי גדולי הספרות העברית, וכן כמי ששקעה שוב ושוב ביצירות נראה שתוכלי לתאר טוב יותר את "הקריאה שלפני" ו"הקריאה שאחרי".

את הדמויות המופיעות בספרו של יהושע קנז "האשה הגדולה מן החלומות" בחרת לנתח בשונה מן האחרות בראייה של פסיכולוגיית העצמי. האם תוכלי להסביר את בחירתך זאת?

אני חושבת שניתוח היצירות דרך הפריזמה של הפרעות האישיות של הגיבורים אכן עשוי לתרום רבות להבנה מעמיקה של דמויות, אירועים, סמלים, מוטיבים והיבטים סגנוניים ורעיוניים ביצירות. אדגים זאת דרך הרומן "דולי סיטי": מדובר ברומן שקוראים ומבקרים רבים התקשו לפענח, בשל אופיו החידתי והסוריאליסטי, אך הפריזמה של הפרעות האישיות - הרואה בו דיוקן מרתק (ומוקצן) של בעלת הפרעת אישיות גבולית - מאפשרת להסביר היבטים רבים בו: ראשית, היא מאפשרת להסביר את הדינמיקה הפסיכולוגית של הגיבורה - הפחד העז שלה מנטישה שגורם לה למשל להדביק את בנה לגופה למשך שלוש שנים או לבצע בו התערבויות רפואיות למכביר כדי להגן עליו לכאורה; המתח שבה בין דחף להגשמה עצמית לבין נטייה לרגסיה; נטייתה להיצמד לאפשרות אחת מבלי לראות אפשרויות אחרות; וכן חוסר הגבולות, הזעם ומאפיינים נוספים של ההפרעה הגבולית - אשר מסבירים באופן קוהרנטי את מעשיה התמוהים לכאורה. מעבר לכך, הזווית של הפרעת האישיות הגבולית שופכת אור על מוטיבים וסמלים רבים שקשה להבין בלעדיה: לדוגמה, המוטיב של התבוננות ממוקדת (דרך עדשה מקרבת או דרך סי-טי) לעומת התבוננות מרוחקת (באמצעות משקפת), המייצג את נטיית בעלי הפרעה

הספר "האשה הגדולה מן החלומות" הוא ספר נפלא, שבו קנז משרטט דיוקנאות של ארבעה גיבורים בעלי הפרעות אישיות בעומק ובמורכבות פסיכולוגיים יוצאי דופן. ניתחתי אותו באופן אחר משום שקבעתי לעצמי, כאמור, לנתח כל ספר לפי התכנים העולים מתוכו. בקריאה בספרו של קנז חשתי עד כמה הדמויות בו סובלות מבעיות שניתן לראותן כבעיות ב"עצמי" לפי תורתו של קוהוט: כל אחת מהדמויות הראשיות סובלת מחסך עז בתשומת לב אמפתית (כפי שמתבטא במוטיבים חוזרים של חיפוש ראייה, מראה, צלצול גואל, שיקוף או מגע מיטיב כלשהו) ומחסך בדמות אידיאלית שניתן להתמזג עמה ("האשה הגדולה מן החלומות"). אלו הם שני הצרכים הבסיסיים שעליהם מדבר קוהוט - הצורך בשיקוף אמפתי והצורך במיזוג עם אובייקט מושגב (idealized). הבעיות הפסיכולוגיות של הדמויות ברומן מוסברות היטב כבעיות של העצמי הפגום: הצורך בשיקוף אמפתי שלא נענה; בדידות וניכור לצד כמיהה למיזוג עם דמות מיטיבה; הזולת כמכאיב ופוגע; חוסר חיות ופרגמנטציה של העצמי. יש להדגיש שההתבוננות דרך פסיכולוגיית העצמי משלימה

האישיות מסייעת אפוא לשפוך אור על פרטים רבים ברומן, שקשה להבינם בלעדיה, והיא מסייעת להעריך את העומק, המורכבות והתחכום שב"דולי סיטי", כמו בכל אחת מהיצירות האחרות שבהן עסקתי.

אהבתי את דבריו של פרויד, שאותם ציטטת בהקדמה לספרך: "המשורר והפסיכואנליטיקן שואבים מאותם המקורות, עוסקים באותו נושא, אך עושים זאת כל אחד בדרכו שלו (...). אבל המשורר אין לו כלל צורך לנסח את החוקים האלה, אף לא להעמידם על בוריים; גלומים הם ביצירתו בתוקף רוחו ובינתו" (מתוך דיונו של פרויד בסיפור גראדיווה של יאנסן, 1907). ואכן, מדהים לגלות עד כמה מרתקות ומגוונות הדמויות הספרותיות אף על פי שהסופרים אינם "שואבים" את אפיוניהן מתוך הספרות הקלינית. יש להניח שכל הסתכלות רגישה, כולל זו הפסיכולוגית, מעשירה את הבנתנו את האחרים ואת יכולת האמפתיה שלנו, וספרך תורם בוודאי ראייה נוספת מאתגרת ומעמיקה.

להתבונן על דברים ללא פרספקטיבה; המוטיב של מחלת הסרטן, המייצג את נטייתם להעצמת אפשרויות באופן בלתי מבוקר; מוטיבים של תנועה במרחב, המייצגים את המתח האופייני לבעלי ההפרעה בין דחף להתרחקות ולהגשמה עצמית (חטיפת מטוס, משיכה לחו"ל) לבין נטייה לרגרסיביות ולתקיעות (רכבות שנתקעות, מטוסים שלא ממריאים); אכזריות איתני הטבע כסמל לאסונות הניחיתים על בעלי ההפרעה ועוד. הזווית של הפרעת האישיות אף עוזרת להבין את סגנון הרומן - סגנון סוריאליסטי, שיש בו אפיונים חד צדדים ומוגזמים, חוסר קוהרנטיות ותחושת תקיעות - כמשקף את מאפייני ההפרעה הגבולית. גם האפקט של הטקסט על הקורא - של חוסר נוחות וזעזוע נוכח המעשים הקיצוניים ונוכח הדינמיקה הנפשית המטרידה, שיש בה הגזמות, פיצולים, סתירות פנימיות, חוסר גבולות והעדר מודעות עצמית, לצד היקסמות מהכנות הרגשית, השנינות והחיות - דומה לתחושות שמעוררים לעיתים קרובות בעלי הפרעת האישיות הגבולית בסובבים אותם. הזווית של הפרעת

החטיבה הקלינית של הסתדרות הפסיכולוגים בישראל

מתכבדים להזמין אתכם ליום עיון בנושא:

"פוליאמוריה - האם יש חוקים לאהבה?"

יום שני, 19.03.18, ג' בניסן תשע"ח, בשעה 08:15
בבית ציוני אמריקה, רח' אבן גבירול 26 - באודיטוריום

פוליאמוריה היא ריבוי מערכות יחסים המבוססות על אהבה רומנטית. יום העיון יעסוק במשמעויות הכלל אנושיות הנובעות מפוליאמוריה לגבי אהבה ויחסים רומנטיים מתוך פרספקטיבות תיאורטיות, מחקריות וקליניות וכן בהשלכות אפשריות על טיפולים פסיכולוגיים פרטניים, זוגיים או משפחתיים. אנו מזמינים את קהל המשתתפים לשיח פתוח בפאנל המסכם.
יום העיון פתוח הן לציבור הרחב והן לקהל המקצועי!

דמי השתתפות והרשמה

עלות ההשתתפות בהרשמה מוקדמת עד לתאריך 15.2.18:

משתתף: 170 ₪ חבר הפ"י: 130 ₪ מתמחה חבר הפ"י: 100 ₪

המחיר לאחר ההרשמה המוקדמת יועלה בהתאמה ל: 190 ₪ / 145 ₪ / 110 ₪

ההרשמה באתר הפ"י: www.psychology.org.il

נספר המקומות מוצב, אנא הקפידו להירשם מראש!